

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LІ Ч. 180. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 16-го вересня 1943. No. 180. Jersey City, N. J., Thursday, September 16, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ЗА ПОБІР БАТЬКІВ

ВАШИНГТОН. — Президент приготував послання для конгресу з нагоди його відкриття. З достовірного джерела зачувано, що президент обстоює побір батьків з днем 1. жовтня. Це відноситься до тих поборових, що були батьками ще перед японським нападом на Перл Гарбор. Крім цієї справи конгрес мав би ще зайнятися іншими цільними справами, як от реабілітацією ветеранів, податками і ін.

Брати спершу самітних, каже Гелоп.

Директор Американського Інституту Прилюдної Опінії Джордж Гелоп в Прістоні, Нью Джерзі, перш ніж дослідити над тим, як відноситься публіка до справи побору батьків до військової служби. Із відповіді виходить таке: 68 відсотків є за те, щоб покликати до війська наперед самітних, навіть як вони працюють у військових підприємствах, а шойно опісля батьків. За покликання батьків заявили 24 відсотки, а нерішених є 8 відсотків.

КАНАДА МОЖЕ ВПЛИнути НА РІШЕННЯ КОНГРЕСУ ПРО ПОБІР.

ВАШИНГТОН. — Міністер канадської крайової оборони полк. Дж. Л. Ралстон шойно оголосив план розв'язання деяких військових формацій і перерозв'язання їх для оборони краю. Вістка ця наспіла сюди якраз у часі, коли конгрес приготується вирішити покликання батьків. У Канаді нема закону, що приневолює частини йти на фронт за границю. Це все розв'язує. Отже розв'язання таких частин вказує, що Канада тепер чується безпечношою. Американські конгресмени, що протівляться поборови батьків, вживають канадське рішення за аргумент для скріплення свого становища.

СПІРКА ПРЕЗИДЕНТА З КОНГРЕСОМ ЗА ПЕРЕРОГАТИВУ.

ВАШИНГТОН. — Президент висловив свій спротив проти додатку до закону з 12. липня, який він самий підписав. Закон признає президентові право поробити нові видатки на конечні військові цілі. До цього закону був додаток, що урядування трьох високих федеральних урядовців має покінчитися з днем 15. листопада, хіба, що президент схоче їх наново іменувати, а тоді їх імена підуть знову під одобрення конгресу. Один з тих урядовців це Роберт Морз Ловет, секретар для справ, що відноситься до Вирджин Айлендс. Президент каже, що це вкорочення його прав, бо раз урядовець правильно назначений президентом, він не може бути усунений конгресом. Додаток із засторогою президент, як каже, підписав тому, що не хотів вбивати закона про нові, а конечні видатки.

РОЗЕНМАН ДОРАДНИКОМ ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНГТОН. — Ньюйорський суддя І. Розенман, якого від давна вважають головним дорадником президента при укладанню промов, іменованих Рузвелтом на урядове становище „дорадника президента“. Розенман зрезигнував зо становища судді Найвишого Суду, ньюйорського стейту, а віддається новій праці. На підставі звичаю, головним дорадником президента був усе генеральний прокуратор. Однак тепер Департамент Справедливости потребує посиленої праці прокуратора і тому треба було іменувати окремого дорадника. Досі Розенман помагав президентові укладати плани реорганізації різних департаментів. Він теж помагав президентові укладати промови. Він є технік в реторіці і знає мозок Рузвелта, тому легко йому підобрати вислови, що підходять під смак президента. Платня Розенмана буде \$12,000, а як суддя він побирає \$25,000.

ЗЕМЕЛЬНА СПЕКУЛЯЦІЯ В КАЛІФОРНІ.

СТАКТОН. (Каліфорнія). — Тут замітна спекуляція землею для скорого відпродажу й великого зиску. Продають не лише плодovitі землі, на котрих родяться помаранчі, цитрини й інші плудневі овочі, але й менше плодovitі землі. Повторяється явище, яке слідно було у Флориді в 1920 рр., коли то пісти небувалої підвишки земельних цін наступили великі втрати.

БЮРО АДМІНІСТРАЦІЇ ЦІН УЖЕ ПРИХИЛЬНИШЕ ДЛЯ ПІДВИШКИ МАЙНЕРАМ.

ВАШИНГТОН. — З кол майнерської юнії виїшли вісти, що недавно заключений контракт з підприємцями вуглевих майн в Іліной має вигляди на одобрення. Власники не хотять потвердити цієї вістки, а покликаються на Бюро Адміністрації Цін. Це бюро має застережене право вмішуватися в усія переговори про підвишку заплати та підвишку цін продуктів. Є признаки, що бюро потвердить умову з ілінойськими підприємцями, щоб майнери дістали платню від часу вступу до коналні.

Приготовляються до дебати над зясуванням заграничної політики Злучених Держав

ВАШИНГТОН. — Прихильники Нового Розподілу приготуваються на ширшу дебатну над резолюцією Фолбрайта для зясування закордонної політики Злучених Держав. Надлі в конгресі зголошено цілий тусня резолюцій, але вони лежать у комісіях заграничних справ. Резолюція Фолбрайта вважається резолюцією, що її одобрює адміністрація і тому звертає на себе увагу. Тому, що саме тепер підготовляється стріча президента Рузвелта, прем'єра Чорчила й маршала Сталіна, політичний світ дуже заінтересований дебатом над засадами й цілями американської заграничної політики після війни. Прихильники адміністрації бажають, щоб дебата була найкоротша і мала характер односторонності, щоб не давати заграниці притоки до сумнівів, чи президент говорить в імені цілого народу, чи лише в імені, однієї хочби й більшої частини. Тому напр. адміністрація бажала собі, щоб у сенаті перейшла резолюція кваліфікованою більшістю, значить двоох третин голові, як це діється при ратифікуванню договорів.

ДЕЙВИС ЗАПОВІДАЄ МАРІОНЕТКОВУ РЕВОЛЮЦІЮ В НІМЕЧЧИНІ

СНРАКЮЗ (Нью Йорк). — На зібранні стейтового Товариства Видавців Газет промовляв директор Бюро Військових Інформацій Едмер Дейвіс. Він звернув увагу на те, що німецькі нацисти підготували свого роду смішну революцію, а це таку, що ніби скинуть нацистів з провуду, але їх заступлять інші німці, які будуть вести тусаму політику, що й нацисти. Ціллю такого перевороту буде, щоб дойти до замирення з Аліантми на підставі переговорів та підготувати опісля Німеччину до третьої війни. Дейвіс остеріг, що війна може потривати довше, ніж американці думають, бо Німеччина ще чується сильною. Навіть, коли б під мілітарним оглядом перемога прийшла несподівано, американці не можуть бути оптимістичні. Він признав теж, що урядові комюнікати були досі подекуди надто оптимістичні, а це викликавало замішання. Тепер будуть інформації більше реалістичні.

Китай відкидає японські мирові пропозиції

ВАШИНГТОН. — В. В. Сунг, китайський міністер заграничних справ, заявив тут на конференції з представниками преси, що Японія робить Китаєви постійні пропозиції замирення, при чому кожна дальша пропозиція є більше уступнича, ніж попередня. Однак Китай відкинув кожну з тих пропозицій, бо він рішився воювати аж до остаточної перемоги над ворогом.

ВРАЖІННЯ ПРОМОВИ ГОЛА В БРИТАНІЇ

ЛОНДОН. — Вся преса британської преси без винятків висказується з одобренням про офіційну заяву американського секретаря стейту Кордела Гола, виголошену на радіо останньої неділі.

Газети підкреслюють передовсім, що як авторитетний висказ американського уряду ця промова повинна бути простудіювана всіми британцями. Вона означає, підкреслюють газети далі, відступлення від становища ізоляціонізму. Вона заслугує на поважну увагу з огляду на недавній інцидент з Велесом.

Газети підкреслюють далі заяву Гола, що суверенні держави мусять згодитися на вживання сил для вдержання миру. Один часопис пише, що перед політиками Об'єднаних Держав стоїть тепер пильне завдання плянувати засоби для переведення в життя цих засад.

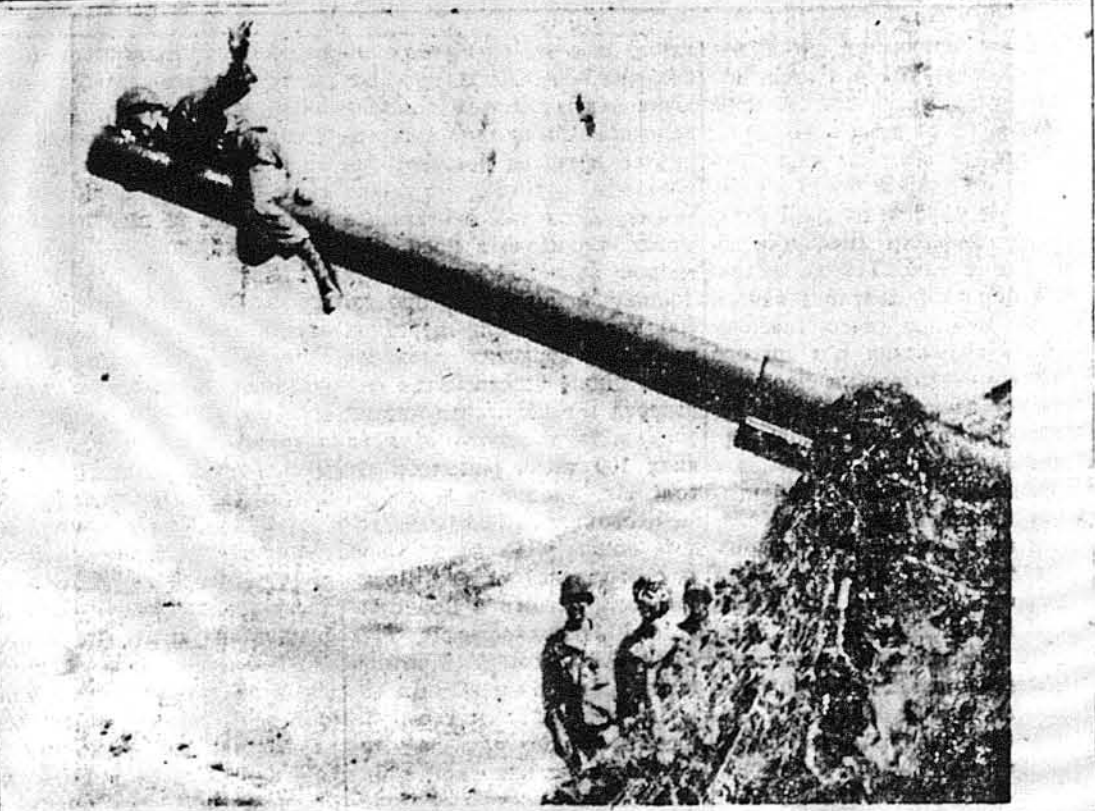
ПОСТУП ЗАХОДІВ ДЛЯ АМЕРИКАНСЬКО-БРИТАЙСЬКО-РОСІЙСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Деякі британські газети заявили, що промова Гола облекшує намічену конференцію найвищих заграничних урядників Британії, Америки й Росії.

Поступ переговорів у справі англійсько-американсько-російської військовій конференції потвердив на своїй конференції з пресою президент Рузвелт.

НІМЕЦЬКІ ПРОТЕСТАНТИ ПРОТИ НАЦІСТИЧНОГО РАСИЗМУ

ЖЕНІТА. — За почином вюртембергського єпископа лютеранської церкви виробили протестантські церкви Німеччини обіймаючи 12 точок угоду про об'єднаний фронт протестантських церков Німеччини проти нацистичного натиску на церкви й проти расових теорій нацизму. Угоду осуджує між іншим нацистичне трактування вихрещених жидів як жидів.

„СПРАВУЙСЯ ДОБРЕ, ДИТИНКО“. Вояки, що живуть довгий час далеко від приятелів і рідні, часто відносяться до бздушних предметів як до людей. Сє Ник Кучиноті з Філадельфії проявляє таку любов до 155-міліметрової гармати: перед починанням стрільби підчас операцій на Сицилії він виліз на дуло гармати й поцілував її в самі „уста“.

ВАЖКІ БОЇ КОЛО САЛЕРНО

АЛІАНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНОЇ АФРИЦІ. — Коло міста Салерна, на південь від Неаполю, німці виявили несподівано для Аліантів завзятий спротив проти аліантських інвазійних військ. Німцям удалося сконцентрувати проти висідаючих на беріг аліантських військ кольосальні підцирні сили й завдяки цій концентрації вєспіли навіть відбити від американських військ поважну частину захопленої ними території. Великою допомогою для німців була їх артилерія, уставдена на високих місцях. З часом однак американці скріпили свої лінії й здержали німецький наступ. Однак положення аліантських військ усетаки поважне.

Наступ Аліантів в південній Італії.

Зате в південній Італії аліантський наступ розвивався без поважного спротиву ворога. Аліанти захопили Косенцу, що лежить яких 100 миль від Валерна, а війська з Таранта посунулися здовж адрійського побережжя яких 65 миль.

У тій частині Італії приходять до частих боїв між німецькими і аліантськими літаками. За один день збито 13 німецьких літаків коштом 3 аліантських.

ВІДГУКИ САЛЕРНСЬКОЇ БИТВИ В АНГЛІЇ.

ЛОНДОН. — У військових і громадянських кругах Британії панує поважне пригноблення спривуду важкого стану аліантської офензиви в Італії. Настрої британського громадянства, підбехтані цілою низкою вісток останніх місяців, тепер повернулись різко в другий бік під впливом таких вісток, як звільнення Мусолінія німцями та важкий стан аліантських військ коло Салерна. Ці події були поважним ударом для оптимістичних сподівань близького кінця війни, які розвивалися, хоча уряд не давав їм ніякої піддержки.

АМЕРИКАНСЬКИЙ СЕКРЕТАР ФЛОТИ ПРО БІЙ КОЛО САЛЕРНО.

ВАШИНГТОН. — Секретар флоти Накс заявив на конференції з пресою, що бій в околиці Салерна є лютий та що ворог ставить аліантським військам, що висідають з кораблів на італійський беріг, завзятий опір. Він однак відмовився потвердити німецький рапорт, що аліантські війська вже рішили евакувати захоплені ними частини Італії та що мовлять в Італії жде Аліантів Дункерка.

На подібній конференції з пресою президент Рузвелт заявив, що Аліанти не мали ніколи Мусолінія у своїх руках.

ІТАЛІЯ ДАЛА АЛІАНТАМ 80 КОРАБЛІВ.

АЛІАНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНОЇ АФРИЦІ. — Вісімдесят італійських кораблів находитесь тепер у руках Аліантів, а крім цього багато італійських торговельних кораблів плыве до аліантських портів.

Італія передала досі Аліантам: 5 боевих кораблів, один літаковоз, 8 кружляків, 19 субмарин, 27 мищителів, 12 торпедових човнів, 6 корвет, 1 помічний кружляк і 1 шпитальний корабель.

Більшість цих кораблів находитесь в порті Валета на острові Мальті, під охороною аліантських кораблів, літаків і прибережної артилерії.

НІМЦІ ВВІЙШЛИ ДО ВАТИКАНУ.

БЕРН. — Німці нарушили нейтральність Ватикану, папської держави, піддавши його під владу маршала Кесерлінга та вставивши на площі св. Петра свою поліцію. Свій поступок оправдують тим, що мовлять тільки в цей спосіб можна здужити невдоволення.

Папа скликав кардиналів на довгу сесію у цій справі та приказав кардиналам, що мешкають поза Ватиканом, замешкати в Ватикані.

З різних міст північної Італії приходять за границю вісти, що там ведуться ще далі завзяті бої італійців з німецькими.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ВХОДИТЬ ДО БРЯНСЬКА.

ЛОНДОН. — Німецький комюнікат признав, що німці евакували Брянськ, головний центр своїх ліній на центральнім секторі свого фронту в Росії. Московське радіо не подає однак ще вістки про захоплення всего Брянська, а тільки, що червона армія стала входити до міста. Це радіо каже теж, що червона армія підійшла на три милі до Ніжина, що вона находитесь вже на 74 милі від Києва та що вона наступає з Маріуполя на Ялту, над Озівським морем.

ЯПОЇЦІ ВТЕКЛИ З САЛАМАВИ В ДЖУНГЛІ.

АМЕРИКАНСЬКА КВАТИРА НА НОВІЙ ГВІНЕЇ. — Японські війська, виперті зо Саламави, втекли в докколочні джунглі, оставляючи за собою великі припаси військових матеріалів. Тепер американські війська гоняться за ними. Є це найважча воєнна операція в тропікальних країнах.

Аліантські війська виперли теж японців з двох уфортифікованих позицій на окраїнах Ляі.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакция не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАГРАНИЧНА ПОЛІТИКА АМЕРИКИ

У минулу неділю вчором секретар стейту Кордел Гол виступив на радіо з промовою про заграничну політику Злучених Держав. Гол стоїть на чолі президентового кабінету й являється найважливішим по ньому адміністративним урядником краю. Він стоїть на чолі департаменту стейту, що веде заграничну політику. Отже його промова має вагу авторитетної заяви американського уряду.

Промова була виголошена в часі, коли проти американського уряду взагалі, а проти його департаменту стейту спеціально підношено гострі закиди консерватизму, ба навіть заскорузлості, чи сліпого ходження старими дорогами, чи манівцями. Видно, секретар Гол мав на оці ці закиди, коли він поклав спеціальні старання, аби збити ці напади. З висказів часописів можна вносити, що він зробив це добре, коли вони називають виголошені ним засади принципами не консерватизму, а інтернаціонального лібералізму.

Кожна країна, говорив Гол, повинна провадити таку заграничну політику, яка відповідає її інтересам. Тому перед вирішенням цієї політики, держава повинна вирішити, який її інтерес у світі. Інтереси одної держави можуть у багатьох зглядах іти в розріз з інтересами інших держав, однак вони теж можуть у багатьох зглядах годитися. За такий важний спільний інтерес усіх держав Гол признає потребу удержання мира по закінченню цієї війни. Усі держави світа повинні би об'єднатися по війні для співпраці для удержання мира.

Розглядаючи форму співпраці держав по війні, Гол робить різницю між трома суперечностями між державами. Політичні різниці, каже він, можна віддати до дискусії й поладити спеціальним агентствам. Різниці, які можна розв'язати законними правилами, треба віддати для розгляду міждержавним судам. Суперечки, що мають признаки напасти, повинні бути здушені всіми державами, як не можна інакше, то силою. Цю засаду вживання сили міждержавною організацією признають загально найважливішою точкою промови Гола.

Щодо цих точок, промова Гола була зовсім ясна. Не є вона однак такою, коли він каже, що кожна держава має мати свободу рішати для себе про форму своєї державної організації. Неясна вона саме тому, бо в світі є нині ще багато суперечок за те, до якої держави признати якусь територію та живучий на ній народ. Ця точка отже потребує ще дальшого авторитетного в'яснення з боку американського уряду, і це в'яснення з конечности річи колись прийти мусить. І чим скорше воно прийде тим краще буде й для Америки, і для всего світу. Для цього остаточного завдання в'яснення американської заграничної політики Гол дав тільки початок, початок знаменитий.

Розумні заради на абсентизм

Група громадянських діячів в місті Пасейку в стейті Нью Джерзі, взялася за зовсім новий спосіб поладження пекучого нині питання абсентизму (відьяности) робітників від роботи. Старий спосіб поладжування справи ми всі добре знаємо: тих робітників, чи робітниць, що не приходили до праці, обкидувано різними прізвищами, читано їм лекції патріотизму й грожено різними карами, які інколи й виконувано. За цим старим способом поладжування абсентизму криється стара виховна ідея: хто щадить бука, той псує дитину.

Нова система трактування абсентизму каже ховати бук, а замість цього шукати причин небажаного явища. Вона виходить з стверженого об'єктивної факту, що ходити поза роботу властиво пересічний робітник і пересічна робітниця не хоче. Коли котре з них таке зробить, то на це є звичайно важна причина.

Обчислення уряду виказали, що абсентизм найбільше поширений серед робітниць. Це дало цейогни притоку деяким урядникам і громадським діячам нападати на жінок та говорити загально, що це є вже признакою жінки не трактувати своєї праці поважно. Близькі росіди показали, що від праці абсентуються робітниця, які мають не один джаб, а два: один у фабриці, другий дома, себто ведення хати, господарювання.

Новий спосіб трактування абсентизму починається з того, що відповідний дослідувач заходить до дому робітниці, що не приходять точно до праці, і питається: "Чим я міг би вам допомогти?" Часто вже такий росіди показував причину неприходження робітниці до праці. В інших випадках причина виходила на яву на зборах більшого числа таких робітниць, які розлідувачі влаштовували для обговорення справи. Коли показались вже причини, тоді, й зараду на лихо вже можна було легше, шукати.

Показалося, наприклад, що робітниця покидають часто роботу в фабриці передвчасно, аби робити в крамницях закупи усього добра, потрібного для домашньої господарки. Коли це виявилось, то організація громадських діячів, що взялася до боротьби проти абсентизму, стала робити заходи перед крамарями, аби вони держали свої крамниці відкритими так довго, щоби робітниця, які працюють по

фабриках, могли ще робити закупи. Показалося в інших випадках, що робітниця не приходять до праці, бо нема відповідних перевозових засобів; нема залізничних поїздів, чи стріткар, чи босів. Стали тоді ті, що займаються боротьбою з абсентизмом, глядати за наладження кращого транспорту. Справа не все була легка. Босові компанії виправдувалися, що вони не можуть пускати босів, бо не мають газоліни, або робітників. Прийшлося старати для них і за робітників і за газоліну. Коли видача газоліни була обмежена урядом, приходилося добувати від уряду підвищення пайків.

У деяких випадках робітниця не приходили до праці, бо якби ждали кінця праці, не засталиб свого банку відкритим. Треба в такому випадку було віднести до банків, аби вони відкривали свої офіси так, аби робітницям, що працюють по воєнних промислах, було це вигідно. Стали теж повчати робітницю, як посилати свої одачності до банку поштою.

У ще інших випадках робітниця побачили, що вони не можуть працювати в фабриці, бо їх і ті лишаются без опіки. Зарадою на такий стан була громадська опіка над дітьми працюючих матерей; для цього треба було подбати за приміщення, за відповідних доглядачок; а що це все вимагає грошей, треба було вистаритися відповідні фонди.

Через шість тижнів уже зроблено проби з таким способом поладжування проблем абсентизму. Кажуть ті, що акцію почали, що вона вже дала гарні висліди, себто зменшила абсентизм по фабриках. Успіх цієї акції в одній місцевості заставив інші громади братися таких самих заходів. Ще лізніше акцію поширено дали так, що займаючися акцією встанови й групи склакали ширшу конференцію, на котру запрошено вже й стейтвового губернатора та представників різних відповідних бюр федерального уряду. Ці урядові бюра радо беруться пробувати нового засобу боротьби з абсентизмом, котрого не можна не признати великим лихом, коли в околиці самого Пасейку, в 6 більших воєнних фабриках, за 12 тижнів втрачено через абсентизм півтрьоті мільона робочих годин, або 310,000 робочих днів. Ці цифри вказують на велич проблеми та виправдують пробовання всякого засобу для боротьби з лихом.

Проф. Микола Чубатий.

Старе та нове москвофільство серед українців

Хороба специфічно українського народу.

Мабуть немає на світі другого народу, що мав би таку національну хоробу, як нею є москвофільство серед українського народу. Щож це є москвофільство? Москвофільство це таке політичне переконання частини українців, що їх нема на світі. Буває така хороба у мови у людини, що людина захоче та набирає переконання, що вона сама не істнує, що це тільки її тінь ходить по світі, або що людина не є собою, але чимсь іншим, у одного домом чи конем, у другого ангелом чи чортом. Людина хоратай набрала переконання, що вона не є собою.

Про таку національну хоробу говорить Шевченко у своєму Посланні, що є такі українці, що кажуть: „і ми не ми, і я не я“, прямо людина не знає хто вона. Говорить чоловік українською мовою, як його брат незаражений хоробою москвофільства, живе тими самими культурними надбаннями українських людей, нерідко від тисячі літ, славить так само Господа, а спитай його хто ти? Так він вже не знає, я не є я, а москаль, каже. Чи є на світі, такий швед, що говорив би, що він не є шведом, але норвежцем, або такий поляк, що казав би, що є чехом, чи такий німець, що вважав би себе італійцем? Таких нема, але є такі українці, що себе за українців не вважають. Це хороба москвофільства, що параліжує національний мозок та не дозволяє людині здорово та логічно думати.

Чому це хороба специфічно українського народу? Причини треба шукати у низькій національній свідомості багатьох українців. Прямо людина не набрала ще національного поняття, ким вона є, який це є нарід, до якого вона належить. Не знаючи цього, не вміє відізнати себе, себто українця від москаля. Низька ця національна свідомість є наслідком доволіного чужинського панування над українським народом, а звідси невиробленість національної свідомості, доцільно чужинським пануванням придавленою.

Друга причина, це вікове змагання двох сусідів, поляків та москалів, за опанування української землі та панування над українським народом. Втікаючи спід дощу попадали українські люди під млинський лоток, спід одного ворога мимоволі впали у друге ярмо.

Сприяло цьому мале національне вироблення та неспосібність у боротьбі за волю числити на власні сили, або хіба на поміч далекого союзника, незаітересованого в опануванні української землі.

Борючися проти панування польського, українські люди, йшли по стежці найменшого опору та прохали поміч в північного царя у боротьбі проти поляків, замість напружити власні сили до рішальної боротьби. І навпаки, коли актуальною ставала боротьба проти Московщини, тоді шукали поміч у Польщі проти Московщини, замість теж і тут стати до боротьби, опираючись на власні сили. Через те виробився теж серед українських людей і брак віри у власні сили та рахунок на поміч сусіда, який ніколи і ніде поміч даремно не дає. Тим способом український нарід як мяч хитався поміж Польщею та Московщиною. А що, ніде правди діти, москалі українцям культурною ближчі від поляків, тому теж склонність шукати поміч у Москві була частіша; тому теж з цього боку хребет українських людей ставав м'якший та менше спосібний до опору.

Історичний розвій старого москвофільства.

Старе москвофільство зродилося на тлі боротьби українського народу проти Польщі, яка від 15-го до 17-го століття була найгіршим ворогом українського народу. Брак віри у власні сили самому успішно вести боротьбу проти Польщі зродив москвофільство, спершу політичне, а за ним і народне. Політичне москвофільство мало на думці опертися тільки на поміч московського царя, політично відсепаруватися від Польщі. А що Москва вже здавна мала ясный плян загарбання українських земель, тому з найбільшою охотою давала таку поміч, розбуджуючи при тім почуття єдності та близькості українців та москалів, оперте на спільності давньої історії, українським походженням династії пануючої в Москві та на спільності православної східної віри. Політичними москвофілами були вже при кінці 15-го та на початку 16-го століття Михайло Глинський та дрібні українські князика, що бажаючи видобутися спід Польщі, прямо летіли в обняття Московщини. Такими самими москвофілами були ті західно-українські бо-

гомольці, що старалися культурце життя Західної України будувати тими „футрами та соболями“, що їх милостиво цар „жалував“ на будову львівської церкви Успення чи брацьких установ. За милостинею йшли симпатії та почуття спільности з далеким північним царем, перше сильне, що заб'ягатили український нарід в московську неволю.

Москвофільська струя ще й далеко до Хмельниччини нуртувала серед козаччини. В першій половині 17-го століття репрезентував її протоєрей Мужилівський та князь Курцевич. Їх вплив гамували такі енергійні та інтелігентні провідники українських православних, як гетьман Конашевич Сагайдачний чи митрополит Петро Могила та його наслідник Сильвестер Косів, але коли їх не стало, а Хмельницький був зайнятий військовою боротьбою, козацькі москвофілі підготували серед козацької маси грунт під нещасливу Переяславську Умову, якою Україна попала в московське ярмо.

Так само москвофілі спід Польщі, митрополит Гедеон Четвертинський, завів українську православну церкву під московську зверхність та відкрив браму обмоскволеного українського православ'я в 18-тій та 19-тій столітті. Українські москвофілі Теофан Прокопович та Яворський помагали будувати у Петрограді імперію Петра Великого та готувати ліквідацію Української Козацької Держави.

Москвофільство, яке оглядаємо нині на наших затуманених братах в Америці, зродилося в Галичині по 1848 році. В часі пробудження нарідів через революційний зрив 1848 року пробудився теж український нарід до національного життя, хоч бракувало йому потрібного числа власної свідомості та національної свідомості мас. Легко було це працювати, коли австрійський уряд для ослаблення бунтівничих маляр попірав українців на Карпатській Україні. Однак по році 1860 політична ситуація змінилася. Поляки погодилися з австрійським віденським урядом, декларували супроти Австрії повну лояльність, за що австрійський уряд перестав бути об'єктивним супроти українського культурного та політичного руху в Галичині.

Пробуджених українців віддала Австрія на поталу полякам в Галичині. Подібне сімліт пізніше сталося на Закарпатті.

Українські провідники в Галичині та на Закарпатті стралили віру, що вони можуть вести власними силами боротьбу з поляками, а закарпатські українці з мадярами. Деж легше було найти поміч, як не в білого російського царя, що обіцявав шедру поміч добрим словом та блискучими рублями. Жертвою цієї зневіри та деморалізації впали навіть здавалося найсвітліші одишні, включно з Яковом Голувацьким, одним із стовпів українського національного відродження в Галичині, колишній член Руської Трійці Маркіяна Шашкевича. Українському національному відродженню прийшлося борикатися тепер з двома противниками, з поляками та з власною внутрішньою хоробою, з москвофільством, аж до першої світової війни. Доперва визвольна боротьба українського народу проти поляків та проти Росії завдала смертельний удар хоробі москвофільства в Західній Україні. Москвофільство збереглося ще тільки в Америці між темними масами українських людей.

Москвофільство нинішних днів.

Та на наших очах народжується за океаном нове москвофільство на сторони США.

Борислав Сміється (Повість)

Правда, Шеффель, чоловік бідний, несмілий і совісний, був би на разі відтрутив кожного, хто йому сказав би був: ходи сюди й фабрикуй цезезину! Але хитрий агент не сказав йому цього, та зате негайно по розмові з Шеффелем написав лист до Леона, щоб приїздив, бо хоч Ван-Гехт і ставить дуже високі жадання, що претить з іншого боку чень ця справа дається далеко кращіше й легше уладити.

А покищо агент прийнявся оброблювати Шеффеля на своє копито. Він заприязнився з ним при нині, заходив кілька разів до його хати і приглянувся його бідному життю. Шеффель жалувался йому на своє убожество, на недостатку зарібку, а агент, мов наперекір, розводив перед ним широкі, блискучі карти-

Леон причвалав до Відня, не знаючи, як його агент думав уладити справу. А коли почув його думку, то зараз немов звергся. Але це не був опір; по довший бесіді з агентом він пристав на все і казав йому привести Шеффеля до свого готелю. Тут по недовгій боротьбі, пертий з одного боку нуждою свого теперішнього положення, а з другого боку — блискучими Леоновими обіцянками, Шеффель уляг. Він прирік Леонові, що поїде з ним до Борислава, і буде вести таємну фабрикацію цезезину, та й то за відповідно невелику плату. А що би будувати нову фабрику прикрити чим іншим і відвести людські очі, Шеффель невідомий галицьких обставин, порадив Леонові голосити, що це будеється невеличкий паровий млин. Леон, як ми бачили, і зробив це, не розваживши добре, до чого цієї рада могла довести.

Уладивши діло з Шеффелем, Леон не спочив. Він кинувся вишукувати для будучої своєї цезезини збуту. При допоміг свого агента йому вдалося по-

якімсь часу найти кількох російських капіталістів, пробуваючи переїздом у Відні. Вони радо прийняли на себе посередництво в справі доставування цезезини, і дійсно, по трьох тижнях Леон уже заключив з ними спільний контракт на доставу в півріччя протязі 200 тисяч сотнарів цезезини на таких корисних умовахнашодко ціни і перевозу, що вже наперед міг обчислити чистий зиск з того одного діла на яких 100 тисяч ринських. От тоді він, ухопивши з собою золотодайного Шеффеля, готового у нього в Бориславі було 10 тисяч сотнарів брил у магазинах. Два або й чотири рази стільки він мав надію зарізати та за власні гроші і по дешевій ціні закупити на місці у дрібних власників ям пізніше мали його контрагенти прислати в Борислав своїх людей, щоб доочне переконатися, чи скільки й якого воску вироблено, а тоді мав Леон одержати таку частину угодженої суми, яка була по контракту за-

вартість приготованого воску; за ту суму він надіявся поставити ціду решту, умовлену контрактом, так що решта грошей булаб його чистим зиском, відлічивши хіба плату Шеффелеві та кошти вибудування фабрики.

І Шеффель за той час не дармував. Він, щоб зарекомендуватися своєму „хлібодавцеві“, виладив докладний плян нової фабрики, позамовляв ураз із агентом кітли, рури та інші потрібні металеві прилади у віденських фабриках, вимовляючи собі якнайкраще їх приготування. Таким чином, під час свого тритижневого побуту в Відні Леон, безперечно досить потрудився коло ушундування свого багатства і своєї фортуни. Ввесь той час він бігав, мов у гарячці, з ніким не бував, не забавлявся, не вступав до знайомих, ба навіть не вітався з Германом Голдкремером, котрого кілька разів стрічав на вулиці в натовпі пішоходів. Загальна спекуляційна гарячка обхопила його, — світ мінився перед його очима, і в нім Леон не міг уже добачити ні друга, ні

брата, ні правди, ні кривди, нічого, крім золота, багатства і блиску. Та гарячка не покидала його й по повероті до Дрогобича. Ми бачили, що ще того самого дня, коли прийхав з Відня, він загодив будівничого і Бенедя, а в поділець, з початком тижня, і сам полетів до Борислава, щоб власними очима допильнувати закладки нової фабрики. Його мов перло, гнало, щось щоб якнайкраще зробити це діло, тож він по повероті з Відня рішився, хоч і не дуже радо, спинити на час будову свого пишного дому, щоб можна тим способом більше грошей і більше сили повернути на якнайшвидше довернення нового, зискового діла. — А вже мій дім, моє щастя, моя сила проте не перестане будуватися, рости під небо! Ні, іменно успішне довернення цього діла, то буде одна з найголовніших підвалин мого дому!

(Дальше буде).

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ. ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАТИ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

Від порозуміння з Сталіном залежатиме будучність світа

Хоч як це дивно, а про те поважно говорять у Вашингтоні. На це вказує вістка, що президент приготував нового пісданця до Сталіна. Ним має бути Аверел Гаріман, представник позичкової акції „ленд-ліз“ у Лондоні, один з найбільш довірливих дорадників президента. Кажуть, що Гаріман призначений теж на амбасадора до Москви на місце адмірала Вільяма Стенділя. Це вказувало, що президент Рузвельт надіється скріпити звязки з Сталіном.

У постійній колонії нью-орської газети „Вол Стріт Джорнал“, званої „Велика гра в політику“, вашингтонський кореспондент Френк Кент зазначає над значним порозумінням з Росією і приходить до висновку, що конференція між Рузвельтом, Чорчилем і Сталіном є есенціальна. Без порозуміння між тими трьома державниками не можна собі подумати правильного закінчення війни. Що більше: без такого порозуміння є неминучою економічна катастрофа в Європі.

Без огляду, як сильно буде порозуміння між Англією й Америкою, воно не заступить порозуміння з Росією — міркує Кент. Приходить час, коли до Сталіном треба говорити. Загальний інтерес вимагає цього, щоб перемогти викрути Сталіна. Коли це правда, що Сталін не може покинути Росії тому, що він занятий війною, треба відбутися конференцію в Росії. Рузвельт і Чорчил вже заявили свою готовність їхати всюди і колинебудь за Сталіном. Бритійці й американці мусять знати ситуацію в Росії. Сама конференція міністрів закордонних відносин є добра, але вона може лише підготувати стрічу. Рузвельт і Чорчил мусять самі довідатися, що сидить у голові Сталіна і як далеко з ним можна йти. Це можна осягнути лише в розмові та через особистий контакт за Сталіном.

Коліжби він не хотів говорити ані висказати своїх почувань, то й це треба вже знати. Бо тоді британці й американці

будуть знати, на кого рахувати. Однак у Вашингтоні панує переконання, що конференція є вже уплянована. Таке сказав Чорчил, таке сказав Рузвельт. Коли до конференції дійде, буде це найважливіша конференція в часі теперішньої війни. Не буде сказано багато, коли поставиться твердження, що від того залежить будучність світу. Колиб знайшли формулу для американсько-бритійсько-російського співділення після війни, світове положення багато зміниться і не буде справи, якої тоді не можна було полагати. Коліжби не вдалося довести до потрібного порозуміння, прийде до нових труднощів та небезпек для будучніх поколінь, включаючи й поколінь в Росії.

Є причини допускати, що Рузвельт, Чорчил і Сталін це добре розуміють і кожен із них доцільно вагу такого порозуміння для добра свого краю. Та по правді сказати, порозуміння не буде легким. Насамперед приходять труднощі з мовою. Сталін не говорить по англійськи, а Рузвельт і Чорчил не говорять по російськи. Через перекладчиків не легко осягнути порозуміння. Сталіна особисто не знає ніхто, як от знають себе Чорчил та Рузвельт. Ми ніколи не мали амбасадора, який мав би доступ до Сталіна. Навіть ославлений особистий висланник Рузвельта Джеймс Дейвис лише раз розмовляв з Сталіном і то тоді, як прийшов попрощатися. Ніякий англієць ані американець не знає інтимно Сталіна і не може сказати, який це чоловік.

Не зважаючи на все, в Вашингтоні панує опінія, що можна добитися співпраці з Сталіном та йти до британсько-американсько-російського союзу. З цього становища дивлячись на зв'язки ген. Маршалла про велику допомогу Росії як практичний. А що Сталін є теж практичний чоловік, то він цей зв'язок розуміє.

Однак є одна непрактична справа, яка перешкоджає в порозумінню з Сталіном. Це

ВОЄННІ КОРЕСПОНДЕНТИ НА ФРОНТАХ

Більшість того, що населення американського запланає про війну на всіх фронтах, доходить сюди у формі портретів і фотографій. З то-радіо чи кабельних дописів американських воєнних кореспондентів. Вони на місці слідкують за воєнними подіями, приглядаються битвам, часто навіть беруть в них участь, і зараз же діляться своїми враженнями з помічниками з мільйонами читачів американських газет і журналів.

В останній світовій війні були також воєнні кореспонденти на боєвих фронтах. Та тоді вони звичайно жили в гольових квартирах армій чи корпусів, діставали свої новини від штабових старшин і тих воєнок, офіцерів чи вояків полонених, що їм їх представляла команда, і на основі їх оповідань складали свої звіти. Деколи підвозили кореспондентів ближче під боєву лінію і дозволяли їм, в безпечно місці, оглянути окопи чи приглянутись перестрілці артилерії.

Тепер техніка збирання новин цілком інша. Кореспондентам дозволяють йти з перших ліній, з наступаючим військом. Вони йдуть на тенках, в літаках, чи на дафетах гармат. Сплять в окопах, попадають під обстріл, приглядаються боям з першої боєвої лінії чи зі скорострільного гнізда. Вже не раз траплялось, що у зв'язній погоні за новинами один або другий кореспондент загинув далеко перед першою розвідною патрулі.

Наслідком того смертності між кореспондентами тепер дуже висока. Журнал „Едітор енд Публішер“ підрахував, що кілька місяців тому на фронті „нотари свободи“ з котрих так носить Рузвельт — Кент. У своїй промові після конференції в Квебеку Рузвельт сказав, що він буде навряд гніватися на того, хто не прийме засад чотирьох свобод: іх гонять на поле боїв бажання — діставати новини про війну.

Згадав статтю в „Едітор енд Публішер“ подає також, що згадав вище кореспондентів й кореспондентки представили на різних фронтах 13 газет, 6 телеграфічних агенцій, 4 журнали, 6 фільмових і фотографічних агенцій і три радіо зв'язки. Вислані ними телефоном, телеграфом і по радіо звідолення досягають кілька мільйонів слів кожного тижня. Від них ми знаємо, як іде війна.

Загальна Рада — ФЛС.

По скінченні вакацій цього місяця мільйони хлопців і дівчат повертаються до шкіл і їх праця в Молодечому Відділі Червоного Хреста буде відновлена у великих розмірах. Зі всіх жертв війни найбільше співчуття викликають дитячі воєнні жертви. Молодечий Відділ Червоного Хреста присвячує свою працю на те, аби облегчити ті страждання або помогти нещасним дітям.

Намічена праця провадиться двома способами. Перш за все, через Національний Дитячий Фонд, з якого дається поміч дітям в Злучених Державах, так і поза країною. Крім того Червоній Хрест займається виробленням різних річей та подарунків для розподілення поміж нещасними жертвами війни.

Протягом минулого року з Національного Дитячого Фонду робилися закупки черевиків і відсилалися російським дітям, які під час війни стали сиротами. З тогож фонду давалася допомога і утримання раненим дітям в Англії, купувалися шкільні підручники і прилади дітям польських втікачів, які знайшли притулок в Бритійській Східній Африці. З тогож фонду також посилали різдвяні подарунки воєнним полоненим з Об'єднаних Держав, які є розкинені по таборах в різних європейських краях.

Молодь Червоного Хреста виконує свою працю в повній згоді зі своєю шкільною програмою. Дівчата плетуть на лекціях ручної праці светлиці, шийють одяг та різні інші річі, навіть пелюшки, які Червоній Хрест відсилає в зруйновані війною райони. Хлопці часто роблять скрині, в яких річі відправляються. Вони також виробляють різні забавки та гри для дітей, потерпілих від війни.

Крім того молодь при Червоному Хресті займається приготуванням спеціальних пакунків з подарунками. В кожний пакунок є десять корисних річей і то всі нові. За минулий рік яких 100,000 таких пакунків відправлено дітям в Росію, Італію, Ірландію, Англію та в Центральну і Південну Америку. Крім того везено 50,000 фунтів цукорків до Англії та 2,000 фунтів до Росії. Якби не брак транспортних засобів можна було б послати багато більше.

Хоч Молодечий Відділ Червоного Хреста дає свою поміч в першу чергу потерпілим від війни дітям, проте він не забуває своїх обов'язків також перед тими, хто є в армії, чи флоті, чи в летунських відділах збройних частин. 17,000,000 членів Молодечого Відділу в тому напрямку зробили чимало праці. Протягом минулого шкільного року вироблено поперх 9,000,000 різних річей — в тому числі меблі для воєнних клубів, гри різного роду для хорих і ранених в шпиталях, також одяг та багато інших річей, яких потребують наші вояки.

МОЛОДЬ НА ПРАЦІ ДЛЯ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА

Вашингтон. — Бюро Заграничної Допомоги й Рерабілітації приготувало цілі гори убранных, які мають бути розділені між населенням зайнятих країн. Досі є вже принаси для 10,000 родин, коштом 54 мільйонів дол. Убрання в засаді буде продане, подекуди виміноване за інші товари, а подекуди дароване.

Почанували Т. Кошицеву

3. вересня зібралось в готелі Ст. Ріджес поперх пів сотні жінок міста Винніпегу, щоб вішанувати п-ю Тетяну Кошиць, дружину проф. Олександр Кошиць.

Чисельна присутність репрезентаток українських національних жіночих організацій на цій збірці показала, з якою великою пошаною та увагою українське жіноцтво ставиться до п-ства Кошиць.

На цьому місці належить дати признання ініціаторкам — п. О. Свистуні і А. Мандриковій за підготовку цього прийняття.

Гостей вітали пані: Сеницька, Дубик, Маценко, Руда і Бачинська.

Віriamo, що нам всім не раз приходило бажання доїхатись дещо більше про цю претенсію дружину д-ра Кошиць. Як ми вже згадували, пані Кошиць дуже скромна і тяжко заставити її говорити про себе. Всежтаки нам вдалось дещо відшукати і тим поділимось з нашими читачами.

Пані Тетяна Кошиць дочка українського учителя з подільської губернії. Від свого року життя співала в світських і церковних хорах як солістка. По закінченні гімназії вчилась на відділі літератури, в Жіночому Університеті св. Ольги в Києві. Підчас перебування в Києві співала в хорі університету та студентському жіночому хорі. Опісля працювала в Українському Національному Театрі М. Садовського в Києві.

З заснування Української Республіканської Капелі під орудою О. Кошиць, вступає до неї, як солістка й провідниця партії. З капелею виїжджає закордон і відбуває з нею світове подорож. Одружилась з проф. Кошицем 25 років тому в Києві.

Минулого року на закінченні третій з ряду Освітніх Курсів на хоровому концерті в бою визначні сліди свого високого талану. Однак вона за скромності воліла оставати в тінях слави свого мужа та бути ангелом надхнення в його творчій праці.

По врученні їй скромного, але широкого дарунку, пані Кошиць зворушенням подякувала за увагу і прихильність до її особи та її мужа. Прийняття закінчено многолітнім для п-ства Кошиць.

Віримо, що нам всім не раз приходило бажання доїхатись дещо більше про цю претенсію дружину д-ра Кошиць. Як ми вже згадували, пані Кошиць дуже скромна і тяжко заставити її говорити про себе. Всежтаки нам вдалось дещо відшукати і тим поділимось з нашими читачами.

Пані Тетяна Кошиць дочка українського учителя з подільської губернії. Від свого року життя співала в світських і церковних хорах як солістка. По закінченні гімназії вчилась на відділі літератури, в Жіночому Університеті св. Ольги в Києві. Підчас перебування в Києві співала в хорі університету та студентському жіночому хорі. Опісля працювала в Українському Національному Театрі М. Садовського в Києві.

З заснування Української Республіканської Капелі під орудою О. Кошиць, вступає до неї, як солістка й провідниця партії. З капелею виїжджає закордон і відбуває з нею світове подорож. Одружилась з проф. Кошицем 25 років тому в Києві.

Минулого року на закінченні третій з ряду Освітніх Курсів на хоровому концерті в бою визначні сліди свого високого талану. Однак вона за скромності воліла оставати в тінях слави свого мужа та бути ангелом надхнення в його творчій праці.

По врученні їй скромного, але широкого дарунку, пані Кошиць зворушенням подякувала за увагу і прихильність до її особи та її мужа. Прийняття закінчено многолітнім для п-ства Кошиць.

Старе та нове москвофільство серед українців

(Докінчення за сторони 2-го)

фільство серед українських людей й то тих, що не заперечують своєї приналежності до окремого українського народу. Це є нове, покищо політичне москвофільство, що згодом мусить перейти у нову народну хворобу. Таку, якою було старе москвофільство. Найповажнішу групу нових москвофілів творять так звані українські комуністи. Багато між ними є такі справжні давні москвофіли, що тільки пристосувалися до моди та назви, що пліне зі Советської України та стали називати себе українцями, хоч думають про Україну як про територію, а не про українську націю.

Друга група між комуністами це ті колишні українці, які соціалістичні доктрини поставили вище національного визволення українського народу. Вони на прямій дорозі вповні зізлялися з першою групою москвофілів — комуністів, а тепер причучаються поволі переходити на російський спосіб політичного думання про український нарід. „Або як знаю чи правду говорити про український нарід проф. Грушевський та українські історики чи може російські історики“ — сказав до мене відомий колись український діяч соціаліст. Чи треба більше? Згодом прийде роз'язка по казновому указу — єдина і неділима.

Крім комуністів-москвофі-

лів маємо найновішу групу політичних москвофілів, що покривають свій брак віри в можливість українського народу добутися волі проти могочої території Росії фразою, що українському народові треба бути разом, зєдиненим. Не вірять прихильники тої єдності українського народу в червоній тюрмі в якісь користи для українського народу зі зєдинення, вони тільки стратили віру в живучі сили українського народу вибороти собі справжню волю і справжню соборність навіть серед таких важких обставин, як нині. Річ природна, що цей-рід москвофільства це вже чисто політичне москвофільство, що серед червоно-російської дійсності скоро мусілоб достосовуватися до офіційного думання територіального українського етнографізму, як переходової стадії до повного москвофільства старого покою.

Перед цим новим москвофільством слід українським людям за океаном стергтися, бо воно поволі опановує навіть, колись відомих українських дітячів. Поволі починає показуватися на сторінках преси, до якої вони тепер пишуть, чи яку редагують. Сарики — сказав до мене відомий колись український діяч соціаліст. Чи треба більше? Згодом прийде роз'язка по казновому указу — єдина і неділима.

Крім комуністів-москвофі-

є оці „нотари свободи“ з котрих так носить Рузвельт — Кент. У своїй промові після конференції в Квебеку Рузвельт сказав, що він буде навряд гніватися на того, хто не прийме засад чотирьох свобод: іх гонять на поле боїв бажання — діставати новини про війну.

Згадав статтю в „Едітор енд Публішер“ подає також, що згадав вище кореспондентів й кореспондентки представили на різних фронтах 13 газет, 6 телеграфічних агенцій, 4 журнали, 6 фільмових і фотографічних агенцій і три радіо зв'язки. Вислані ними телефоном, телеграфом і по радіо звідолення досягають кілька мільйонів слів кожного тижня. Від них ми знаємо, як іде війна.

Загальна Рада — ФЛС.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“

НА РОЗМОВІ З ВОЯКОМ. — Генерал Доллас МекАртур (направо) знаходить час розмовляти не тільки з генералами, але й „простими“. Світлина показує його на розмові з вояком, що перешагав.

УВАГА! НЮАРК, Н. Д.Ж. УВАГА!
СТАРАННЯМ ЗАПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ В НЮАРКУ
ВЕЛИКЕ ВІЧЕ
В НЕДІЛЮ, 19. ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER 19, 1943)
 в годині 2:30 пополудні
 В УКРАЇНСЬКІЙ ЦЕНТРАЛІ, 180 WILLIAM ST., NEWARK, N. J.
 Бєсідняні будуть місцеві і позамісцеві.
 Шановні Громадяни! Ви віддаєте гірку долю своїх братів і сестер в рідному краю. Тому прийїтьте участь у цій Вечі. Вислуджаймо наших бєсідників і ставаймо всі разом до оборони українського народу і України.
 Запомоговий Комітет.

Випродаж Книжок
ІСТОРИЧНІ, СЕНЗАЦІЙНІ І ВОЄННІ ОПОВІДАННЯ.

Шевченко Тарас: Кобзар, з портретом автора, сторін 707, оправераний \$2.50
 Шевченко Тарас: Твори Тараса Шевченка, в 3-ох томах, в оправі \$6.00
 Маджикі штуки для розваги старих і молодих \$ 2.20
 Про плєкання і лічення домашніх звіряч. Практичний порадник \$ 2.25
 Вовчок Марко: Маруся. Повість \$ 4.45
 Біл Рєк: Залізний шлях. Повість з англійського. Опр. \$1.00
 Богдан Левкий: Маріян Пашкевич, з ілюстраціями, брош. \$ 3.35
 Франко Іван: Лис Микита. \$ 5.54
 Леонтина Лучаківська: Домашня Кухня або як Варити і Печти. Часть I і II. Ціна \$ 7.75
 Великий Сонник з Нумерами. Брош. \$ 4.40
 Мільйон Снів. Український Сонник. На підставі Халдейських, Єгипетських та Перських джерел. Без нумерів. Брош. \$ 6.60
 Подляник Б.: Кімната з одним виходом. Сензаційна повість \$ 4.40
 Подляник Б.: Товариші успіху. Сензаційна повість \$ 4.40
 Червоній Пісці з нотами, на всі свята пілого року, брош. \$ 5.50
 Рахувочна книжечка \$ 5.50
 Річне Слово, збірка новел і оповідань українських авторів, бр. \$ 7.75
 Д. Дорошенко: Славянський Світ у його минулому й сучасному, в трьох томах, брош. \$1.25, опр. \$1.50
 П. Куліш: Чорна Рада, хроніка з 1663 року, повість з ілюстраціями, бр. 75 центів, опр. \$1.00
 Ю. Федькович: Люба-Згуба, повість, опр. \$ 3.35
 І. Сорокатий: До Складу і Прикладі \$ 2.20
 К. Поліщук: Отаман Зелений, суцільний роман, в трьох частинах, бр. \$1.00
 Г. Хоткевич: Каміна Душа, повість, брош. \$1.50
 Чайковський А.: Не було виходу. Історія одної парцеліш. Оповідання з галицького життя \$ 3.35
 Чайковський М.: За сизу сонця. Фант. оповідання. Опр. \$1.25
 Кобиланська Ольга: В неділю рано зілля копала. Оповідання \$ 6.65
 Чернява Іван: Люди з Чорним Небінням. Повість. Прощ. \$ 4.40
 Вибір творів Ю. Федьковича. Брош. \$ 4.40
 Франко Іван: Оповідання. Збіст: Малий Мирон, Грицева шкільна наука, Отовець. Борис Граб і інші \$ 6.65
 Чехов А.: Оповідання, Перекладі О. Бабі \$ 2.25
 Філіпчик І.: За Сан. Іст. оповідання, 2 томи \$ 4.40
 Філіпчик О.: Швайцарі. Короткі агазати про Швайцарію.
 В цій книжці є багато оригінальних фотографічних знімок, так, що кожний може з неї довідатися багато про життя у Швайцарії і її промисл.
 Філіпчик І.: Будівничий Держави. Історична повість з XII віку. Бр. \$ 7.70
УВАГА! Повищі книжки продаємо по цінах тут поданих — без опусту.
Замовлення разом з належитістю слати до:
“СВОБОДА”
 P. O. Box 346 Jersey City, N. J.

EVERYBODY BUY IN WAR BONDS

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ГАРТФОРД, КОНН.

Український День Перемоги.

Дня 9 вересня почалася кампанія в справі Третьої Военної Позички. Знаємо теж, що департамент скарбу запросив теж і всі національні групи до акції в справі дальшого закупу державних бондів. Запрошено теж і українці. Ось і тому буде влаштований в суботу 18 вересня „Український День Перемоги“, від години 10 рано до 5, пополуни, на площі Вікторі Гавз і Олд Стейт Гавз. Влаштуванням цього свята займається окрема управа, головню з молодих наших дівчат, між якими є п-нна Марія Данилюк як предсідниця, п-нна М. Грегоза — заступниця, а п-нна Н. Курди — секретарка. Ми, американські українці, добре розуміємо, що ми повинні бути в такій акції на першому місці. Тому пам'ятаймо за цей „Український День“ і закупім в той день бонди за якнайбільшу суму на Вікторі Гавз, або телефонуючи до п-ни Марії Данилюк (телефон 5-5716).

М. Похмурський.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

На Бомбовик „Україна“.

Департамент скарбу повідомив Українській Центральній Комітет у Філядельфії, що якщо в часі кампанії за Третьою Позичкою закуплять через Українське Будівельне Товариство, як агенцію Комітету, державних бондів на сто тисяч доларів, то один з американських бомбовиків матиме назву „Україна“. Але важні тільки ті бонди, що будуть закуплені через Центральний Комітет, згл. згадане Будівельне Товариство. Комітет певний, що це гарне діло вдасться і в тій цілі скликає до Української Галі загальне масове віче, в неділю 19 вересня.

3 НОВИХ ВІДКРИТЬ ТА ВИНАХОДІВ

Амплайди. Електричний робот, який збирає „малі електричні шенти і погослові“ привнесений тепер робити военну роботу. Його розвинув д-р Е. Ф. В. інженір з лабораторії Джерард Електрик у Скенектеді, Н. Й. У вигляді він нагадує звичайний електричний мотор. Він підхоплює тихонькі звуки в електричних струмі і побільшає їх відразу до голосного гомону. Збільшену електричну енергію уживають для контролю великих електричних та інших машин. Військова влада дозволила оголосити про цей новий винахід так:

Амплайди застановив тисячі воєнних та промислових операцій, починаючи від видобування з копалинь основних сировин аж до виробу, повертання та стріляння воєнної зброї. Його вживають при врядах для контролю огню на кораблях, при протилежних гарматах і на прибережних та корабельних літарнях, що кидають далекосягале світло. Коли його примістять на паровім чердаку, („шухфлі“), амплайди обчислює черпак із мільона тон землі при вервантажуванні вугля. Крім того уживають його при виробі сталевих плит для будови кораблів і літаків.

Сировина проти інфлюенци. Російські лікарі вживають тепер нової сировини („серум“) проти інфлюенци. Новість полягає в тому, що сировинці не запускають у кров, ані не ликають, а просто вдихують. Наукова засада при тому така: Кінську сировинцю, або якусь іншу сировинцю, багату в тіль-

ця, які поборюють інфлюенцу, вдихають упродовж яких 15 минут. У той спосіб легені стають переповнені розпиленими кроплями.

Коли коневі зашепити інфлюенційний бацька, тоді кінська кров розвиває спеціальні хемічні „тільця“, які поборюють інфлюенційного бацька. Ті тільця опісля може вдихнути людина і вони винищують в людині недугу. Поміч через вдихування не є постійна. Вона може тривати один тиждень. Але цей тиждень є дуже важний у часах епидемії, бо спиняє саму епидемію. Колиб наука могла винайти спосіб, щоб протинфлюенційні тільця могли ділати самостійно і тривало, тоді можна було перемогти оцю страшну в наслідках недугу. Над тим працює д-р Джордж К. Гирст у Ракефелевій фундації в Нью Йорку.

МАДЯРСЬКА ПРЕСА ПЛЮГАВИТЬ СЛОВАКІВ.

ЦІРІХ, (Швайцарія), (ОНА). — Наспівша до Швайцарії мадлярська преса принесла ряд статей на тему мадлярсько-словацьких непорозумін за границю. Мадяри нарікають, що словаки домагаються справедливого поділу спірних земель, забуваючи, що вони є маленькою державою, яка це не повинна багато говорити. Мадлярська преса пише, що мадяри колись були великою і сильною нацією і такою хочуть остати по скінченню війни. Сусідні народи повинні від неї вчитися й і слухати. Особливо словаки, які завше нарікають, що Мадяричина їх обрабляла. Але це все неправда, бо мадяри нікого не скривдили. Мадяричина тільки повідбирила ті землі, які до неї належали і не віддасть їх за ніяку ціну. Як словаки цьому не вірять, то хай попробують відібрати.

Мадярські газети пишуть тепер таким будничним тоном, яким колись німці писали.

ЖАРТИ НАШОГО КІСТЯКА.

Чому чоловік вищий раніше увечір? Десятьдесять дев'ять людей на сто відповість, що вони таксамо високі ввесь день. А деякі навіть візьмуть це питання за мариний жарт. Але колиб ці скептики завдали собі трохи труду і змирисли, коли встали, а потім другий раз, ввечір, як кладуться спати — побачилиб різницю між ранньою й вечірньою висотою. В одному випадку вона буде більша, в іншому менша, але так буде.

Чомуж це так? Чому ми зранку вищі? Людське тіло держиться в доземній, простій позиції завдяки хребтові і м'язам. Але хребет не є одноцілою кісткою: тоді ми не моглиб згинати тулова. Хребет складається з ряду малих хребтових кісток, злучених з собою вязаннями. Якби ті кістки лежали безпосередньо одна на другій

СИТУАЦІЯ В ІТАЛІЇ. Карта Італії показує, де альянти займають в Італії позиції.

при кожному русі ми чули би скрипіння, що їх наші нерви не могли довго зносити. Тому між поодинокими хребетними кістками створила природа ряд подушечки, т. зв. хрястки, що випростовується й пучнявіє вночі, коли хребет увільнений від свого звичайного денного тягару. Зате вдень висота людини менша ніж ранком. Різниця може бути навіть на 3 см. Вистане положитися на годинку, щоб зріст побільшився на 1-2 см. Тіло чоловіче видовжується і по смерті.

Також як хтось встає по довший хворобі — видається завжди вищий, як перед нею. У дітей є це зовсім зрозуміле. За час пролежання у ліжку могли вони справді підрости. Але по хворобі видається вищий також і дорослий. Та не тільки видається. По довшому лежання чоловік справді встає вищим часом навіть на 5-6 см. Бо хрястки мали доволі часу напучнявіти, випростувати кістки хребта і тимсамим збільшити висоту людини.

ЩО ТАКЕ „ОДМА“.

Як натнеться грудну клітку між ребрами, то до її нутра дістається через рану повітря. Воно натискає на одну частину легень, вона опадає і перестав брати участь у процесі вдихання. Як грудну клітку ушкодити з обох сторін, тоді ранений може залуштитися. Тому рани грудної клітки небезпечні навіть тоді, як легені безпосередньо зовсім ненарушені.

При лікуванні туберкульозу легких навмисно випускається до грудної клітки повітря, щоб спаралізувати діяльність хворого легеня. Це впушення повітря до грудей називається „одма“.

Щоб її доконати, наколють грудну клітку між ребрами толкою з тупим кінцем, і випускається повітря поміж клітку і хорий легень. Під впливом тиску повітря легень

опадає і перестав ділати. В легені, що не виконув своєї звичайної праці туберкульоза зовсім слабне. Повітря, що натискає на легень поступово витягується, а легень вертається до попереднього стану і починає наново ділати. Тоді знову робиться одму й повторюється її так довго, аж туберкульоза зовсім зникне.

FOR VICTORY BUY UNITED STATES WAR BONDS AND STAMPS

КУПИТЕ ВОЄННІ БОНДИ

КНИЖЕЧКИ — для — МОЛОДИХ ЧИТАЧІВ

- НАЙМОЛОДШИХ. Нині, коли кожна дитина, кожний хлопчик і кожна дівчина, читає книжечки з наймолодших літ, не можна й наших дітей, хочіб наймолодших, лишати без книжечки. Наступні книжечки можуть ушасинити молодих читачів: ОДАРКА, повістка для дітей, написан Андрій Чайковський, з малюнками Петра Андрусіва 40¢ ДІД ЯКІВ, оповідання для молоді, нап. Феодір Луко. Ілюстрував Ю. Кіриєнко 15¢ ЧЕРВОНА ШАПОЧКА (козирів ілюстрації) 25¢ ПРИГОДИ КАЧУРИКА, написав Б. Герц, з рисунками 15¢ ВСІ ЦІ КНИЖЕЧКИ РАЗОМ 50¢

Замовлення шайть до: "Svoboda" BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Бр. св. Йосифата, від 217, подає до відомої своїм місцевим і позамісцевим членам, що місячні збори відбуватимуться в неділю, 19 вересня, в годині 2, пополуни точно, в парохіальній залі. Повинністю всі члени бути на зборах, бо є важні справи до погодження. Довгучі члени мають вирішити свою заєгасть, бо іншак будуть суспендовані. Старайтеся приєднувати нових членів до своєї організації. Секретар змінив свою адресу, тому з всіма відділовими справами треба ядватися на 45 Sullivan St. — М. Януца, пресд.; П. Пасіак, кас.; А. Іванів, секр.

НЬО ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зоря, від 69, будуть в суботу, 18 вересня, в 8 годі ввечір, в церковній галі св. Юрія, 217 1st 6. Буд. Просимо всіх членів прийти на збори. — М. Літкей, секр.

ВІЛК-БЕРРІ, ПА. — Квартальні збори Бр. св. О. Ніколая, від 99, відбуватимуться в неділю, 19 вересня, зарпа на Св. Божий, в галі церковній. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є важні справи до погодження. — П. Герман, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від 206, відбуватимуться в суботу, 18 вересня, в церковній салі, 74 Геррис Еве, в годині 5:30 ввечір точно. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо будуть важні справи до обговорення. — За уряд: І. Козольський, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. — Три-квартальні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від 350, відбуватимуться в неділю, 19 вересня, в годині 5, пополуни, в церковній галі на Грінвіч Еве. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до погодження. — В. Карий, пресд.; В. Блащук, кас.; Д. Михайлишин, секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. — Збори Тов. Запорозька Січ, від 347, відбуватимуться в неділю, 19 вересня, в годині 12, пополуни, в галі де звичайно. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є багато справ до погодження. Буде справа хорих членів і членів, що служать в американській армії. — І. Найдя, пресд.; П. Старжевський, кас.; Г. Тимчій, секр.

КУПИТЕ ВОЄННІ БОНДИ

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 14 вересня 1943 р. помер у 51 році життя ІЛІЯ ТУРАШ, член 204 відділу У. Н. Союзу в Нью Йорку, Н. Й.

Покійний походив із села Ходячів м.п.п. повіт Турнопіль, Зах. Україна. Лишив жену Ксеню, двоє дітей: Василь, котрий є в американській армії, й дочку Марію; також братів і сестер: Стефана, Миколау, Анастасію і Марію. Похорон відбуватиметься в суботу, 18 вересня, в год. 8:30 рано з погребельного заведення П. Яреми до укр. прав. дерки на 14. ул. Просимо всіх членів відділу взяти участь в похороні та віддати охотно прислугу Покійному. В. Й. П. І. Уряд відділу.

Дня 9 вересня 1943 р. помер

МИХАЙЛО МАРШУК, член Бр. св. Арх. Михаїла, від 476 У. Н. Союзу в Гудсон, Н. Й. Покійний родився в селі Янушівці, повіт Збарж. Похорон відбуватиметься 13 вересня з дому жалоби до гр.-прав. церкв. в відатк на Гудсон Сіті Семетарі Парк. В. Й. П. І. П. Марія, секр.

РЕКОРДИ ПОСИФА СІГУРА (СОНАРТ) по 75 цт.

- 580 Грай мені серпико, полька, Весела, полька. 581 Бандура, варьют Не тепер, полька. 582 Новомовля, полька. Ганка, полька. 583 Гонак, танець, Коробушка, танець. 584 Кокетка, полька. Лейліка, танець

РЕКОРДИ З РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ по 55 цт.

- 4. 53 Заграбайте, хлопці, коці. — Хор ім. Леонтовича. 4. 51 Гонак. Світить місяць. — Базальна Оркестра. 4. 47 Заповіт. Рене та етене. — Радянський Хор „Дука“. 4. 46 Кото жайло. Обі дитини обрив. Жинчий Хор. 4. 45 Козачок. Дощик. — Київський Оркестр. 4. 36 Об у полі. Та вольте ручки та боки піжик. — Хор. 4. 26 Звездатали вшачачини. — Хор (Дитини) вшачачини. 4. 25 Очерет лугом гука. — Жинчий Хор Катерина. — Танець. 4. 24 Від Київ до Лубен. — Хор Об не сити місячку. — Сопь. 4. 21 Гречаники. Бандура. — Артист бас І. Патроржиский. Всі рекорди грають на обо бокі. Добрі для автоматів. Посилайте замовлення на адресу: 112-

SURMA Book & Music Co. 325 EAST 14th STREET, NEW YORK CITY

АЛБЕРТОН, ПА.

Повідаємо всіх наших членів, що місячні збори Бр. св. О. Ніколая, від 369, відбуватимуться в неділю, 19 вересня, в год. 6, ввечір, в галі церковній. Просимо всіх членів прийти на означений час і заплатити свої заєгасть. Є важні справи до рішення. За уряд: М. Куба, секр.

АСТОРИЯ, Л. АЙ. — Місячні збори Бр. св. О. Ніколая, від 5, відбуватимуться в суботу, 18 вересня, в год. 7:30 ввечір, в галі У. Д. Кляубу, 31-4 Грета Еве. Просимо всіх своїх місцевих і позамісцевих членів і членів прийти на ці збори, бо є важні справи до рішення. Просимо довгучих членів прийти і вирішити свій довг, бо іншак поступимо згідно зі статутом. — М. Левшикий, пресд.; Г. Васпанак, кас.; П. Борич, секр.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Укр. Січ, від 170, відбуватимуться в неділю, 19 вересня, в год. 6, ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до погодження. Рівнож заплатіть свої заєгасть, бо іншак будуть суспендовані. — Т. Накомечний, фін. секр.; 16 Sanford Pl., Jersey City.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Тов. ім. Івана Франка, від 83, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбуватимуться в суботу, 18 вересня, в годині 8, ввечір, в домі 122 Лібурти Стр. Просимо всіх членів прийти на час. — Ю. Голницький, пресд.; В. Реновський, кас.; П. Ярема, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Тов. ім. Івана Франка, від 83, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбуватимуться в суботу, 18 вересня, в годині 7, ввечір, в галі 847 Норт Френклін ул. Просимо членів прийти на ці збори, а довгучих просимо вирішити свої заєгасть. — С. Чорномаз, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від 147, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбуватимуться в неділю, 19 вересня, в 2 годині пополуни, в галі парохіальній, 863 Форнт ул. Просимо членів прийти на означений час. Довгучі члени, кои не заплатити надалі до 25, будуть суспендовані. За уряд: П. Марковський, пресд.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Три-квартальні збори Сестр. Любов, від 37, відбуватимуться в п'ятницю, 17 вересня, в год. 7:30 ввечір, в У. Н. Домі. Просимо членів прийти і вирішити важні справи. Старайтеся привести нових членів до Сестрицтва і У. Н. Союзу, а одержте відпущину нагороду. — Анна Гнаток, фін. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Бр. св. О. Ніколая, від 125, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбуватимуться в неділю, 19 вересня, в годині 12:30 ввечір, в галі У. Н. Дому, 4655 Марлін ул. Винаємо всіх членів прийти на час, бо маємо важні справи до погодження. — В. Вратусь, пресд.; А. Ляків, кас.; В. Вратусь, секр.

НАЙДУТЬ ПОСАДУ

УКРАЇНСЬКА гр.-кат. парохія Пр. Дни Марії в Мікларак, Па., пошукує кваліфікованого ДЯКОВЧИТЕЛЯ, котрий провадив би добре українську дітучу школу і був відповідним директором церковного хору. В інформаційних справах треба голоситися на адресу секретаря парохії: 178 MIKE GURNAK, 327 Helen St., McKees Rocks, Pa.

ПАРОХІЯ Покров Пречистої Дни Марії в МекАду, Па., пошукує ДЯКОВЧИТЕЛЯ, що уме провадити хор і ввечір школу дітм. Голоситися треба злистовно і подати скільки жадать платні. Посладу можна обити від 1 жовтня н. р. Зголошення салти на таку адресу: 179 JOHN NISTRAN, 537 S. Hancock St., McAdoo, Pa.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

Гострі в хронічній недугі (козацькі) і жінок — Шкіра. Аналіза крові для воаруженого сандованя. Геморой в желяки лікується брв операці. 223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14. GRamercy 7-7697

Офісові години: денно від 10 до 7:30. В неділі від 11 до 1:30. Жілка-доктор до обслугов. X & Флармекот — Екзаминація \$2.00

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАННЯ ДО НЬОГО ЯКНАБІЛЬШЕ НЕВНИХ ЧЛЕНІВ. \$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН І місце ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ KANAI KAIN FUNERAL HOME 433 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J. Phone: Perth Amboy 4-4648

МИРОН ЛИТВИН І СИН УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ Обслуга шира і чесна 383 Morris Avenue, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J. Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК Зрідкають погребам по ціні так низькій як \$150. ОБСЛУГА НАРКРАЩА. JOHN BUNKO Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 8th ST., NEW YORK CITY. Refined funerals as low as \$150. Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ І ОКОЛИЩО

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA. Tel. Market 1320. ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК Занимаєсь похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ 129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: ORchard 4-2588 BRANCH OFFICE & CHAPEL 707 Prospect Avenue, (cor. E. 155 St.) BRONX, N. Y. Tel.: MEtrox 8-5877

Comic strip panels showing Tarzan and Zeela. Panel 1: AS THE BOAT SPED TOWARD THEM TARZAN AND ZEELA WERE HANDICAPPED BY THE FACT THAT THEIR WRISTS WERE TIED. Panel 2: "DIVE! SWIM UNDER WATER TO THE SHORE!" THE JUNGLE LORD CALLED TO ZEELA. Panel 3: BUT THEIR CLIMBING FEES THREW OUT GRAPNELS TO TRAP THEM! Panel 4: DIMLY TARZAN SAW THOSE DANGEROUS CLAWS, AND HE FEARED ZEELA MIGHT RUN AWAY OF THEM!

Як човен наближався до них, Тарзан не мав свободи рухів, бо його руки були звязані. „Поринай! Пливи повід дою до берега!“ приказав Тарзан дівчині. Але їх вороги закинули в воду залізни гаки, аби їх піймати. Тарзан доглянув гострі кінци заліза й боявся, що злама може на них попастися.